

Susret crkvenih zborova u Velikoj Kaniži

FOTO: BETA B.

14. stranica

„Pro Cultura Minoritatum Hungariae”

3. stranica

Dan hrvatskog tiska

4. i 5. stranica

„Klapim dužijancu bili salaša”

7. stranica

Ljudska duša

Čudesna je ljudska duša i njezina bezgraničnost, događa se da spaja potpuno različite svjetove. Sjetila sam se toga kad sam čitala u vijestima kako je na Međimurskoj popevki jedna mlada Filipinka najljepše „popevala“, poput pokojne ikone i izvorne pjevačice međimurskih popevaka tete Lize (Elizabet Toplek). To su uočili i priznali stručnjaci, članovi žirija, te joj ponudili pomoć u daljnjem razvoju. Dojmilo me se sve to jer obično na takve stvari ljudi imaju drukčije reakcije. Ili je tako možda samo u mom okruženju, ne znam. U takvim slučajevima ljudi se najčešće zapitkuju što jedna Filipinka traži na Međimurskoj popevki, na priredbi koja je poznata po svojoj izvornosti. Pitaju se kako to izgleda, još da je posebno istaknuta kao najbolja, i slično. Nažalost, u današnjem kompliciranom svijetu sve kategoriziramo (možda je to radi lakšeg snalaženja), pa tako i ljude po rasi, kulturi, podrijetlu. Često se te kategorizacije previše izoštre, toliko da se zaboravlja na ono najvažnije, na ljudsku dušu. Tako je npr. u američkom znanstvenofantastičnom filmu „Divergent“, gdje je čovjeku predodređeno u koju kategoriju mora spadati bez obzira na to što osjeća, bez obzira na to što bi se volio vidjeti i u drugim kategorijskim skupinama odnosno iskušati se i drugdje. Ponekad isto to vidim i u našem životu jer smo nekako postali kratkovidni, ne vidimo dalje od svoje kategorije, čak smatramo da je samo naša ispravna, da je druga nepotrebna, da možemo i bez drugih, a ne vidimo što je između skupina, među redovima, ono što nam ljudska duša nudi – koja je bezgranična, koja nas može spajati preko nevidljive niti koja omogućuje prelaženje iz jedne u drugu kategoriju, koja nam nudi bezgraničnu slobodu. Uočiti i prihvatiti tu nit također je nešto posebno i vrlo lijepo jer ona oslobađa od svih predrasuda, od nepovjerenja prema drugima, ona vodi do prihvaćanja drugih bez negativnih emocija i negativnih konotacija. Načina na koje ljude možemo podijeliti u razne skupine ili kategorije doista je mnogo (rasa, spol, jezik, boja kože, vjera, društveni status, političko uvjerenje...), ali povezati ih može samo ljudska duša u tajanstvenom postojanju koja aktivira temeljnu svrhu ljudskog života – ljubav i prijateljstvo. Time su ovaj put prigrillili Filipinku u Međimurju u Hrvatskoj. Bez predrasuda, bez kategorizacije.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Europska unija omogućila je desetljeća stabilnosti i blagostanja promičući diljem svijeta naše vrijednosti kao što su demokracija, ljudska prava i vladavina prava.“

U povodu ovogodišnjeg Dana Europe ministrice i državne tajnice za europske poslove Austrije, Belgije, Cipra, Grčke, Hrvatske, Irske, Latvije, Nizozemske, Njemačke, Portugala, Rumunjske i Švedske u svojoj zajedničkoj izjavi podsjetile su na korist koju njihove zemlje imaju od članstva u Europskoj uniji.

U izjavi donose: „Mjesec dana uoči europskih izbora i 20 godina nakon najvećeg kruga proširenja Europske unije smatramo svojom dužnošću podsjetiti na to da su tijekom proteklih godina i desetljeća naše zemlje i naši građani ostvarili korist od članstva u Europskoj uniji te pružiti viziju o tome kako oblikovati našu zajedničku budućnost na dobrobit svih.

Europska unija pokretač je mira i blagostanja: ideja o praktičnom onemogućavanju rata stvaranjem Europske zajednice za ugljen i čelik prije više od 70 godina još uvijek predstavlja temeljno načelo Europske unije kakvu danas poznajemo. Danas bi se, pogledom na susjedstvo pogođeno sukobima i krizama, trebalo na to podsjetiti. Europska unija omogućila je desetljeća stabilnosti i blagostanja promičući diljem svijeta naše vrijednosti kao što su demokracija, ljudska prava i vladavina prava.

Kao najveće jedinstveno tržište na svijetu Europska unija donijela nam je kao društvu, gospodarstvu i kao pojedincima vrlo konkretne koristi bez žrtvovanja naših nacionalnih identiteta. Kao građani Europske unije slobodni smo živjeti, studirati, raditi i poslovat i bilo gdje u Europskoj uniji.

Proteklih se godina Europska unija suočavala s brojnim krizama iz kojih je izišla kao snažnija, ujedinjenija zajednica. U budućnosti moramo nastaviti s radom na snažnoj, sigurnoj, uspješnoj i konkurentnoj, no pritom i slobodnoj, demokratskoj Europi u svijetu koji se mijenja.

Kako bismo to postigli, moramo osnažiti otpornost EU-a i dugoročnu konkurentnost, nastaviti provedbu zelene i digitalne transformacije, olakšati koheziju te promicati okruženje povoljno za inovacije i poslovanje smanjenjem administrativnih opterećenja gospodarskih subjekata.

Također su nužni sveobuhvatan pristup migracijama, strateško djelovanje u području sigurnosti i obrane, usklađeno vanjsko djelovanje, dobro pripremljeno proširenje te poticanje vladavine prava.

Izazovi s kojima smo suočeni poput sadašnje ratne agresije Rusije na Ukrajinu, krize na Bliskom istoku, nezakonitih migracija ili klimatske krize ne poznaju granice. Te izazove možemo rješavati samo zajedničkim odgovorima na europskoj razini uz punu solidarnost i jedinstvo. Pribjegavanje isključivo nacionalnim rješenjima isprazno je obećanje bez izgleda za uspjeh.

Danas moramo jasno naglasiti da nam je potrebno i žensko i muško gledište te snažna predanost svih sudionika u poduzimanju zajedničkih napora na europskoj razini, uz snažne, odlučne ženske glasove kao pokretače jake, sigurne, uključive, održive i uspješne Europe. Ostanimo jedinstveni u različitosti!”

Dok pišem ovaj uvodnik (6. lipnja 2024.), pred nama su izbori. Kad ga budete čitali, europarlamentarni, lokalni i narodnosni izbori u Mađarskoj će već biti održani, i to 9. lipnja. O rezultatima izbora za Europski parlament, mjesnu samoupravu, županijsku samoupravu, načelnike / gradonačelnike, mjesne hrvatske samouprave, županijske (glavnogradsku) hrvatske samouprave i hrvatsku državnu samoupravu više u nekoj od nadolazećih uredničkih kolumni.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata u Mađarskoj!

KOPRIVE DOBITNICI NAGRADE „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”

Državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Mađarske Miklós Soltész, zastupajući kulturnu raznolikost, dijalog i razvoj narodnosnih kultura, 23. svibnja u Bugarskom općeprosvjetnom domu uručio je nagrade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” za izniman doprinos na polju narodnosnih kultura.

Jedan je od ovogodišnjih dobitnika Tamburaški sastav „Koprive” iz Petrova Sela, koji su ove godine obilježili 25. obljetnicu postojanja. Članovi sastava – Mikloš Kohuth, Andrija Handler, Rajmund Filipović, Robert Harangozó, Dušan Timar i Marko Šteiner – i na mnoge druge načine doprinose zajednici Hrvata u Mađarskoj. Sastav koji je nastupao diljem Europe i Amerike ove je godine izdao svoj peti album, a glavni mu je cilj popularizacija tamburaške glazbe te prenošenje kulture i znanja hrvatske narodnosti na mlađi naraštaj. Prijedlog za nagradu Koprivama stigao je od Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Povelju i odličje preuzeo je u ime sastava Rajmund Filipović, a dodjeli su nazočili i Andrija Handler i Mikloš Kohuth, koji je na pitanje o tome kakav je osjećaj dobiti ovu nagradu odgovorio: „Malo je čudno, ne primamo često stručne nagrade. Više ih primamo od publike. Ja pripadam generaciji u kojoj je bilo puno tamburaša koji nisu samo svirali zajedno nego i bili dobri prijatelji, pa je ta cijela priča oko pokretanja Tamburaškog sastava ‘Koprive’ došla prirodno. Mislim da onaj tko uspije 25 godina biti zajedno kao mi nema u sastavu samo prijatelje. Mi smo više od toga, mi smo obitelj.”

Rajmund Filipović dodaje: „Mi sviramo više od 30 godina, ali kao Tamburaški sastav ‘Koprive’ postojimo dvadeset i pet godina.” Mikloš Kohuth, Andrija Handler i Rajmund Filipović iz početne su postave Kopriva, a članovi koji su se tijekom godina promijenili, tj. oni koji više nisu dio sastava, također su nastupili s njima na jubilarnom koncertu u Sambotelu kojim su obilježili 25. obljetnicu postojanja. Andrija Handler smatra da je život glazbenika težak, treba ulagati puno vremena i ne mogu svi pratiti taj tempo od vikenda do vikenda. Dodaje: „Naravno, i nama su važne obitelji i drugi poslovi koje obavljamo, ali uvijek nađemo vremena za sviranje. Danas ovdje nema stalnih članova Roberta Harangozóa i Dušana Timara. Marko Šteiner ove godine ide na kraću pauzu.”

Koprive imaju puno toga na repertoaru. Najprije su počeli svirati gradišćanske pjesme ili, kako oni kažu, jačke pa zatim druge pjesme iz različitih dijelova Mađarske gdje

S nagradom i uglednim gostima svečanosti

žive Hrvati. Uz to sve izvode i popularne pjesme iz Slavonije, Zagreba, Dalmacije.

Novi album pod nazivom „Hvala od srca”, koji je izišao ove godine, sažima 25-godišnji rad. Dosad je to njihov peti album, ali prvi na kojem se nalaze samo autorske pjesme (većinom na hrvatskom jeziku, ali i na mađarskom). Interes publike za novi album na temelju mjeraca slušnosti iznimno je velik. Album sadržava 20 pjesama čiji tekst potpisuje Andrija Handler, koji u sastavu inače svira berdu, a za glazbene aranžmane zaslužan je čelist Robert Harangozó.

Članovi Kopriva doprinose na mnoge načine hrvatskoj zajednici u Mađarskoj, a na pitanje čime se još bave Andrija Handler odgovara: „Vodim hrvatski muzej u Prisiki, poučavam u osnovnoj školi u Petrovom Selu, zastupnici smo u hrvatskim i općinskim samoupravama.” Petrovo Selo vrlo je muzikalno mjesto, a glazbena tradicija i inače tradicija uspješno se prenosi s koljena na koljeno upravo uključujući mladu generaciju u sve sfere hrvatske kulture. Mikloš Kohuth prisjeća se kako je njegova generacija bila dio prvog tamburaškog orkestra pod vodstvom tadašnjeg voditelja Jánosa Temela, a poslije je on sam počeo masovno poučavati tamburu u Petrovu Selu. Njegov je nasljednik upravo Rajmund Filipović, koji i danas poučava mlade naraštaje sviranju tambure. „Uvijek su naši djedovi i bake govorili o

našim puhačima, šipašima, pa onda harmonikašima i naposljetku tamburašima”, prisjeća se Mikloš Kohuth.

Osim u Mađarskoj Koprive najviše sviraju u Austriji (za gradišćanske Hrvate). Plan za treću turneju Amerikom odgođen je zbog korone, ali sad je ponovno u planu.

Nagradu „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” ove je godine dobilo 13 pojedinaca i organizacija. Nagrada „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”, koju je utemeljio Mađarski institut za kulturu 2019. godine, dodjeljuje se osobama i organizacijama koje pripadaju priznatim narodnostima koje žive ili rade u Mađarskoj, a koje provode izvanredne aktivnosti među narodnostima koje žive u Mađarskoj za očuvanje i razvoj kulturne baštine materinskog jezika te svojim djelovanjem pridonose suživotu naroda Karpatskog bazena (primjerice u kulturnom i javnom životu, javnom obrazovanju, narodnosnim medijima, neprofesionalnoj umjetnosti).

Dodjela Nagrade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” 6./2018. (XII. 21.) temelji se na dekretu TNM. Uručenje ministarskog priznanja održava se u povodu Svjetskog dana kulturne raznolikosti, dijaloga i razvoja.

Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, predstavnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gugač.

Kršul

DAN HRVATSKOG TISKA U MAĐARSKOJ

U organizaciji Hrvatske državne samouprave u multimedijskoj dvorani Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ 13. svibnja obilježen je Dan hrvatskog tiska u Mađarskoj. Svečanost su otvorili učenici HOŠIG-a svojom literarnom izvedbom „Jednostavne riječi“ koju je mentorirala nastavnica Kristina Goher. Prisutni su imali priliku poslušati prezentaciju glavne i odgovorne urednice Hrvatskog glasnika Branke Pavić Blažetin, koja je svojedobno i inicirala Dan hrvatskog tiska koji se obilježava od 2017. godine.

Prigodnim govorima obratili su se i predsjednik HDS-a Ivan Guban, ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, urednik SO Programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivo Kujundžić. Prisutnima su se izlaganjima predstavili i gosti iz Tuzle: predsjednik tuzlanske podružnice HKD-a „Napredak“ Ivica Kovačević te glavna urednica Hrvatskog glasnika – multimedijskog portala za kulturna i društvena pitanja HKD-a „Napredak“ – Maja Nikolić.

Skupština Hrvatske državne samouprave 2. svibnja 2016. u Santovu je na inicijativu tad glavne i odgovorne urednice Medijskog centra „Croatica“ Branke Pavić Blažetin i na prijedlog Odbora za kulturu i vjerska pitanja 2. svibnja proglasila Danom hrvatskog tiska u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Branka Pavić Blažetin svoju je inicijativu, koja je nastala nakon brojnih godišnjih obilježavanja dana kad je izašao iz tiska prvi broj Hrvatskog glasnika, 2. svibnja, smatrala važnom i opravdanom zbog tuzemnih i inozemnih konferencija, susreta, dana otvorenih vrata na kojima je s ravnateljem Croatice Čabom Horvathom činila Hrvatski glasnik vidljivim ne samo kod njegovih pretplatnika nego i kod Hrvata u

Otvorenje izložbe

Vojvodini, Austriji te europskom prostoru gdje žive Hrvati, ali i u matičnoj domovini. Time su vidljivijim činili i Hrvate u Mađarskoj. Prema njezinim riječima ostvarivali su plodnu suradnju s Hrvatskom maticom iseljenika, programom HRT-a „Glas Hrvatske“, tjednikom „Hrvatske novine“ u Austriji te s tjednikom „Hrvatska riječ“ u Srbiji, a to i danas čine. Oni koji rade u medijima imaju slične dileme i probleme. „Smatram da tisak ima jako važnu ulogu u životu narodnosnih zajednica iako se to

fesionalne novinare, te sam u dogovoru s ondašnjim ravnateljem Croatice Čabom Horvathom predložila Odboru za kulturu i vjerska pitanja HDS-a svoju koncepciju. Imala sam i sreću da je predsjednik Odbora za kulturu i vjerska pitanja bio naš kolega Stipan Balatinac, koji se puno zauzeo za to. Prijedlog je prihvaćen te se 2. svibnja slavi kao Dan hrvatskog tiska u Mađarskoj. Dan 2. svibnja 1991. godine povijesni je datum za Hrvate u Mađarskoj jer je tad prvi put izašao tjednik pod hrvatskim imenom koji je okupljao sve Hrvate od Gradišća do Bačke. On je 'oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj', ističe Branka Pavić Blažetin te dodaje kako je njezina vizija bila da taj dan uđe u naš život u svim sferama, da se obilježava i u školama na novinarskim radionicama te u hrvatskim institucijama na susretima s čitateljima.

Ravnateljica Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin u uvodnom govoru pozdravila je sve prisutne, posebice goste iz Bosne i Hercegovine i iz Hrvatske te istaknula: „Naši novinari igraju ključnu ulogu u našoj hrvatskoj zajednici. Oni ne samo da bilježe naše trenutke i naša događanja nego i oblikuju naš identitet i utječu na našu zajednicu. Danas slavimo njihovu ulogu i značaj u očuvanju naše priče.“

Prisutnima se obratio i predsjednik HDS-a Ivan Guban: „Pozdravio bih svoje kolege s obzirom na svoje dvadesetpeto-

Ivica Kovačević

često zanemaruje. Smatrala sam da trebamo utemeljiti jedan dan koji će govoriti o nama, mislim pritom na narodnosne pro-

Maja Nikolić

godišnje novinarsko iskustvo. Ovim danom želimo zahvaliti novinarima na njihovu radu u očuvanju jezika i identiteta, a svi su oni uključeni i u društveno-politički život naše zajednice, pomažu da se naša zajednica održi te da se hrvatska kultura i riječ širi i nadalje."

„Pokazujemo velik interes za Hrvate u Mađarskoj, što dokazuje i to da se tri ekipe HRT-a upravo nalaze u Mađarskoj – jedna u Mohaču snima dokumentarni film, jedna je upravo u Croatiaci, a jedna u središtu Budimpešte“, istaknuo je urednik SO Programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske HRT-a Ivo Kujundžić.

Uslijedila je prezentacija glavne urednice Hrvatskog glasnika Branke Pavić Blažetin, koja je na toj funkciji od 2005. godine i koja je za svoj doprinos hrvatskoj zajednici u Mađarskoj ove godine primila prestižnu nagradu „Utjecajna hrvatska žena“. Ona je prisutne riječima i slikom provela kroz povijest, razvoj hrvatskog tiska u Mađarskoj – od početka pa sve do sadašnjih dana. Ove godine obilježavamo 33 godine samostalnog tjednika Hrvata u Mađarskoj. Svoj institucionalni tisak Hrvati imaju od kraja 19. stoljeća, kad je u Kalači biskup Ivan Antunović pokrenuo *Bunjevačke i šokačke novine*. Prvi broj Hrvatskog glasnika imao je 12 stranica. Glavna je urednica citirala što je napisao prvi urednik Hrvatskog glasnika Marko Marković: „Trnovit je bio put do izlaženja prvog broja Hrvatskog glasnika, svih Hrvata od Kačmara do Bizonje, ali vidite, svladali smo sve teškoće i od današnjega dana, svakoga tjedna možete čitati list, isključivo na našem lijepom i milom hrvatskom jeziku.“ Obrazložila je kako cilj tjednika nije bio samo informiranje nego i buđenje hrvatske

svijesti i pripadnosti. Kako su se mijenjale političke prilike, mijenjao se i položaj Hrvatskog glasnika.

Predsjednik HKD-a „Napredak“ podružnice Tuzla predstavio je društvo koje je nastalo početkom 20. stoljeća. Napredak je jedno od četiriju temeljnih nacionalnih kulturnih društava koja su nastala u turbulentnom razdoblju kad odlazi Osmansko Carstvo, a dolazi Austro-Ugarska Monarhija. Uz Maticu hrvatsku Napredak je ključna institucija Hrvata u BiH koja nastaje 1902. godine. Nastao je paralelno u Mostaru i u Sarajevu. Odigrao je povijesnu ulogu u školstvu. Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ središnja je kulturna ustanova bosanskohercegovačkih Hrvata. Osnovni je cilj Napretka očuvanje i jačanje hrvatske nacionalne svijesti u Bosni i Hercegovini. Taj cilj nastoji se ostvariti promicanjem hr-

Timea Šakan-Škrin u uglednim gostima

vatskog jezika i kulture, poticanjem obrazovanja i suradnjom s vjerskim ustanovama. Zato Napredak organizira i potiče brojne kulturne manifestacije i stipendira talentirane studente. Unutar Napretka djeluju mnoge kulturne i sportske organizacije. Sjedište Napretka nalazi se u Sarajevu. Kao rezultat te težnje nastala su dva društva kojima je poticanje obrazovanja bio osnovni cilj. Prvo je osnovano 14. rujna 1902. godine u Mostaru pod nazivom „Hrvatsko potporno društvo za siromašne đake i naučnike“, a drugo 11. studenog iste godine u Sarajevu pod nazivom „Hrvatsko društvo za namještanje djece na zanate i u trgovinu“. Prvi predsjednik u Mostaru bio je fra Radoslav Glavaš, a u Sarajevu privremeno prof. dr. Tugomir Alaupović. Godine 1904. sarajevsko društvo u naziv dodaje riječ „Napredak“.

Maja Nikolić, glavna urednica Hrvatskog glasnika za Bosnu i Hercegovinu, smatra da je danas izazovno govoriti o medijima.

Nekad su mediji bili sedma sila, a danas je svaki čovjek jedan mali medij jer svi imamo društvene platforme na društvenim mrežama i svi upotrebljavamo više medije nego sami sebe da se približimo ljudima, živimo u jednom medijskom, tj. virtualnom svijetu. Hrvatski glasnik (BiH) nastoji ostati medij u službi čovjeka. Nastao je u vrijeme početka rata u BiH, a cijelo vrijeme i HKD „Napredak“ i franjevački samostan u Tuzli sve što rade, rade zajedno. Na inicijativu fra Petra Matanovića i Ljubomira Aždajića u prosincu 1992. godine počeo je rad na Hrvatskom glasniku, prvom glasilu hrvatskog naroda u BiH nakon pada komunizma. Hrvatski glasnik bio je jedan od projekata HKD-a „Napredak“. Mrežne stranice *hrvatskiglasnik.ba* postoje od siječnja 2020. godine te se na taj način od približio Hrvatima gdje god da se oni nalazili. „Glavna nam je uloga

da pratimo život Hrvata u BiH, posebice u Tuzlanskoj županiji. Osim glavne urednice imamo još sedam suradnika i pet stalnih kolumnista. Ne bavimo se crnom kronikom, ne zalazimo u privatne živote, nego govorimo o problemima iz perspektive stručnjaka. Hrvatski glasnik dugi je niz godina bio jedini tiskani medij u Tuzli. Mi smo kreatori javnog mnijenja“, ističe glavna urednica Maja Nikolić.

Nakon izlaganja predsjednik tuzlanske podružnice HKD-a „Napredak“ Ivica Kovačević svečano je otvorio izložbu fotografija Samira Zahirovića pod naslovom Tragovi.

Događanju su prisustvovali i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, generalni konzul Drago Horvat, konzul-savjetnica Miona Ševčik.

Kršul

Sjednica Županijske hrvatske samouprave u Baji

Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije 14. svibnja u županijskom Narodnosnom domu u Baji održala je svoju redovnu sjednicu na kojoj je prihvaćeno izvješće o izvršenju proračuna za 2023. godinu, usvojen rebalans proračuna za 2024. godinu, a na temelju pristiglih molbi usvojene su i odluke o potporama programima mjesnih hrvatskih samouprava i ustanova. Na sjednicu su pozvani i predsjednici mjesnih hrvatskih samouprava koji su svojim potpisom potvrdili ugovor o suradnji hrvatskih samouprava za 2024. godinu.

Županijsko vijeće jednoglasno je prihvatilo već uobičajeno izvješće predsjednika Jose Šibalina o događanjima između dviju sjednica i stručna izvješća.

Na prijedlog Odbora za financije županijsko je vijeće bez rasprave jednoglasno prihvatilo Izvješće o izvršenju proračuna Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije za 2023. godinu s prihodima 6 788 870 forinti i rashodima od 6 080 744 uz ostatak od 708 126 forinti. Uz godišnju operativnu potporu od 1 040 000 forinti prihode su činili potpora za obavljanje zadaća od 2 778 306 forinti, potpora Fonda za upravljanje „Gábor Bethlen“ od 900 000 forinti, doprinos mjesnih hrvatskih samouprava po ugovoru o suradnji od 880 000 forinti te doprinos Hrvatske državne samouprave od 1 000 000 forinti.

Aljmašanka Valerija Marija Petrekanić i Kaćmarkinja Teza Vujkov Balazić potpisuju ugovor o suradnji

Na sjednici županijskog vijeća

Budući da je proračun HS-a Bačko-kiškunske županije s potporom iz državnog proračuna za obavljanje zadaća, doprinosom mjesnih i

Hrvatske državne samouprave porastao s 3 646 368 forinti, rebalans proračuna za 2024. godinu prihvaćen je jednakim prihodima i rashodima od 6 294 494 forinte.

U nastavku sjednice usvojene su odluke o potporama mjesnim programima od regionalnog značaja. Dodijeljene su potpore po ugovoru hrvatskih samouprava o suradnji (po 100 000 forinti) i dodatne potpore za Spomendan Mirosljuba Ante Evetovića u Aljmašu (150 000 forinti), za Hrvatski državni tamburaški festival i Markovo na Vancagi u Baji (350 000 forinti), za Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča u Kaćmaru (150 000 forinti), za Spomendan biskupa Ivana Antunovića u Kalači (350 000 forinti), za Dužijancu Čavolj – Sentivan (300 000 forinti), za „Pjesmarica Fest“ u Santovu (100 000 forinti), za Bunjevački dan u Kaćmaru (350 000 forinti) i za Ljetni kamp hrvatskog jezika i kulture u Gari (150 000 forinti).

S. B.

Proširenje solarnog sustava u santovačkoj školi

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu ostvario je ulaganje vrijedno 2 000 000 forinti putem natječaja Fonda „Gábor Bethlen“ NBER-KP-1-2023/1-000159 za obnovu, pospješivanje energetske učinkovitosti i održavanje. Proširenje postojećeg solarnog sustava novog krila zgrade dječjeg vrtića, osnovne škole i učeničkog doma završeno je u listopadu 2023. godine. Prošireni sustav povećava performanse sustava solarnih ploča u zgradi s izlazom od 5,22 kWp, čime se smanjuje potrošnja električne energije i emisije stakleničkih plinova te osigurava dugoročna održivost.

SANTOVO – Državna udruga šokačkih Hrvata 22. lipnja organizira kulturnu priredbu „Pjesmarica Fest III“ u spomen na glazbenika i pedagoga Stipana Pančića, koji je rodnom iz Santova. U kulturnom programu koji će se održati u dvorištu bivše seoske škole s početkom u 18 sati nastupit će orkestri ZanthoWerkli, mohački Tamburaški sastav „Planina“ i garski Orkestar „Bačka“. Slijedi pleslačnica uz Orkestar „Bačka“. Ulaz je slobodan, a priredba se ostvaruje uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Kulturnog centra bačkih Hrvata i Hrvatske samouprave Santova. Tijekom dana održat će se i Međunarodno natjecanje u kuhanju riblje čorbe, a gosti će između ostalog biti i predstavnici odnosno ekipe prijateljskih naselja Kupusine (Srbija) i Petrijevac (Hrvatska).

„KLAPIM DUŽIJANCU BILI SALAŠA“

U Hrvatskom klubu „August Šenoa“ u Pečuhu 18. travnja otvorena je fotoizložba fotografa Ivana Ivkovića Ivandekića „Klapim dužijancu bili salaša“. Nazočne, posebice autora izloženih fotografija, pozdravio je voditelj Hrvatskog kluba „August Šenoa“ Mišo Šarošac. U sklopu otvaranja nastupio je Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ te harmonikaš Antuš Vizin, koji je dao glazbenu podlogu za performans Ivana Ivkovića Ivandekića i bunjevačke plesove koje je izveo s Vesnom Velin i Gabriellom Tiszai.

Ivan Ivković Ivandekić

Izložbu Ivana Ivkovića Ivandekića otvorila je ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin

Izložbu Ivana Ivkovića Ivandekića „Klapim dužijancu bili salaša“ otvorila je ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin. Ona je između ostalog rekla: „Ivan Ivković Ivandekić više je od običnog čovjeka. Rođen u Bajmoku, on je istinski čuvar kulturnog nasljeđa svoje zajednice. Svojim fotografijama, ali i videozapisima i filmovima, ne samo da bilježi trenutke prošlosti nego ih oblikuje i predstavlja na način koji nas podsjeća na njihovu duboku važnost i značaj. Ivan je posvećen čuvanju tradicije i običaja Bunjevaca i Šokaca. Njegovi radovi prožeti su temama iz bunjevačke tradicije i krajolika, ali i tragalaštvom i zapitanošću nad vlastitom sudbinom. Ivanova strast prema očuvanju kulturnog nasljeđa odražava se ne samo u njegovim radovima nego i u njegovu aktivnom sudjelovanju na tradicijskim manifestacijama i događajima u Vojvodini, Hrvatskoj, ali i Mađarskoj. Njegova umjetnost nije ograničena samo na fotografiju i film. Ivan se također bavi izvođenjem performansa, glazbeno-plesno-tekstnih videozapisa. Objavljuje i tekstove. Godine 2015. objavio je knjigu *Moja Luca*, izbor tekstova s njegova Facebook profila. Njegov moto je 'Slikam ono što nestaje... To se danas može samo KLAPIT'. Riječ *klapiti* na bunjevačkom govoru znači *sanjati*. Ove fotografije nisu snovi, nego stvarnost,

no ako ih gledamo iz perspektive budućnosti, za par desetljeća postat će uspomene, podsjetnici na trenutke koji obilježavaju našu sadašnjost. Njegove slike o Dužijancu odražavaju duboku predanost očuvanju prošlosti i podsjećanju na vrijednosti koje ne smijemo zaboraviti. Svojim radom g. Ivan poziva nas dakle da sanjamo, ali i da djelujemo. On nas inspirira da cijenimo i čuvamo ono što nas čini jedinstvenima podsjećajući nas na važnost baštine koju dijelimo. Je-

Ženski pjevački zbor „August Šenoa“

dinstvenost Ivanovih radova leži u njegovoj sposobnosti da uhvati trenutke koji nestaju, da zabilježi običaje koji polako blijede i da nas podsjeti na važnost čuvanja onoga što čini srž naše kulture. Svojim filmovima i fotografijama Ivan nas poziva da zaronimo dublje u našu prošlost, da cijenimo ono što smo naslijedili i da se osvrnemo na ono što želimo sačuvati za buduće generacije. Kroz njegov rad svjedočimo ljubav prema tradiciji i kulturi koja nas povezuje s našim korijenima. G. Ivan podsjeća nas da, unatoč modernizaciji i promjenama u našem društvu, vrijednosti koje nosimo u srcima nikad ne smijemo zaboraviti.”

Branka Pavić Blažetin

PEČUH – Na Duhovski ponedjeljak, na blagdan Blažene Djevice Marije Majke Crkve 20. svibnja, u katoličkoj crkvi u dijelu grada Pečuha poznatu po nazivu Rácváros održana je sveta misa na hrvatskom jeziku u sklopu koje su učenici pečuške osnovne škole Miroslava Krležje primili sakrament prve svete pričesti. Sakrament svete pričesti dao im je velečasni Gabrijel Barić, a za njega ih je pripremila vjeroučiteljica Aga Tomola. Svetu misu pjevao je Ženski pjevački zbor „August Šenoa“. Sveta pričest jedan je od sedam svetih sakramenata te s kr-

štenjem i potvrdom čini tzv. sakramente kršćanske inicijacije. Sveta pričest sakrament je u kojem pod prilikama kruha i vina primamo pravo tijelo i pravu krv Isusa Krista. Taj je sakrament ustanovio Krist Gospodin na Posljednjoj večeri. On je tad blagoslovio kruh i rekao: „Uzmite i jedite! Ovo je moje tijelo koje se za vas daje!“ Blagoslovio je i kalež s vinom i rekao: „Ovo je krv moja, krv saveza koja se za vas proljeva za oprostjenje grijeha. Ovo činite meni na spomen!“ Osim sakramenta sv. pričesti ili euharistije Isus je tad ustanovio i sakrament sv. reda.

Hrvatsko kazalište Pečuh, sezona 2023./2024.

Kod kuće je najbolje

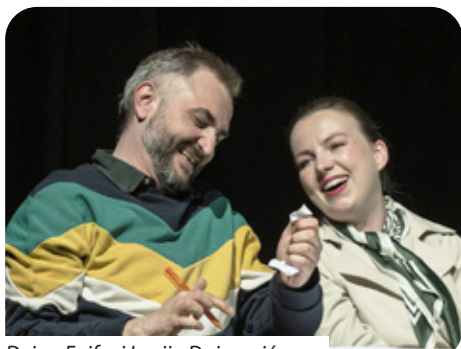
Prema motivima novele Ephraima Kishona spisateljica Dorotea Šušak napisala je i dramaturgizirala tekst „Kod kuće je najbolje“ za predstavu Hrvatskog kazališta Pečuh. Predstava u režiji Christiana Jean-Michela Jalžečića premijerno je izvedena 12. travnja 2024. godine.

Šušak i Jalžečić dvojica su koji surađuje već nekoliko godina i, kako je izjavio Jalžečić, ovaj njihov najnoviji projekt poslali su ravnatelju Hrvatskog kazališta Pečuh Slavenu Vidakoviću koji ga je prihvatio i tako je nastala predstava.

Kazuje se kako je knjiga Ephraima Kishona „Kod kuće je najgora“ najčitanija hebrejska knjiga nakon Biblije. Ovaj izraelski satiričar rođen je u Budimpešti kao Ferenc Hoffmann 1924. godine. Godine 1949. odlazi u Izrael. Ondje je naučio hebrejski, radio kao novinar te postao pisac. Ephraim Kishon najprevođeniji je strani autor u Hrvatskoj, a prevedeno je čak 18 njegovih djela. Sve svoje supruge (a bilo ih je tri) spominjao je u svojim djelima, ali ne imenom, nego frazom „najbolja žena na svijetu“.

Ekipe koja je radila na predstavi

Dejan Fajfer i Lucija Dujmović

U predstavi se pojavljuju suprug/pisac (Stipan Đurić), najbolja supruga na svijetu (Rea Kamenski-Bačun), beba (Goran Smoljanović), voditeljica ceremonije / profesorica / čistačica / psihijatrica (Lucija Dujmović) i stariji sin (Dejan Fajfer). Scenografiju i kostimografiju potpisuje Lucija Prstec Smolčec, izbor glazbe potpisuju Christian Jean-Michel Jalžečić i Dorotea Šušak, a koreografiju Šokačkog kola Stipan Đurić.

Na plakatu predstave stoji: „Dramski tekst ‘Kod kuće je najbolje’ književnice i dramatičarke Doroteje Šušak nastaje inspiriran motivima kanonskog romana ‘Kod kuće je najgora’ autora Ephraima Kishona koji čitavim spletom obiteljskih priča otvara zgode vlastite obitelji kroz sektorizaciju dnevnih suglasica i nesuglasica između supružnika, roditelja i djece, neposrednih susjeda ili pak šire obitelji.

Inspirirajući se Kishonovim romanom, dramski tekst ‘Kod kuće je najbolje’ autorice Doroteje Šušak odmiče se od predloška osuvremenjujući tekst i kontekst obiteljske zajednice u našem društvu te potencirajući suvremene neuralgije, ali i humorne trope i topose sasvim karakteristične, ali i odmaknute od onog što doživljavamo uvriježenim u odgoju djece, zbližavanju bračnih parova, komuniciranju društvenog statusa ili pak sitnih različitosti koje nas obogaću-

Stipan Đurić, Goran Smoljanović i Rea Kamenski-Bačun

ju u ljudskom smislu. Čitav komad obiluje estetikom odmaka, psihološkog pomaka i etičkog apsurdna te je kao takav i scenski pomno konceptualiziran kroz režiju autora i redatelja Christiana Jean-Michela Jalžečića. Redatelj je kroz minuciozni rad s glumcima, doajenima kazališta, ali i mladim umjetnicima, čiji će autorski trag kroz godine postati

razvidan, kreirao kazališnu predstavu koja plijeni pozornost publike, razbuđuje maštu gledatelja, zavodi svojom iskrenošću i dinamičnošću te pruža priliku promišljanja o tome koliko smo daleki ili bliski, povezani ili samotni, sebični ili darežljivi u suvremenim društvenim i obiteljskim zajednicama.”

Branka Pavić Blažetin

TRENUTAK ZA PJESMU

Muzika vida

sjajni dragulji žive planete
muziče svjetlosni efekti.
ptice muzike
na mozak slete
i čitav duh u svjetlu trepti.
poptičen je jutarnji pločnik
cvrkut u svakom novom oku.
neki svevisoki moćnik
trpi jastreba o boku.
prate me stravične ptice harpije
mogu isključivati sve ove oči
te ptice što lete s ove hartije
u drugu, mističnu bjelinu.
kada je moćnik još visočiji
a očaj sljepački sve jači
i sve gušći lepet krila.

Josip Sever

15. obljetnica Pjevačkoga zbora „Jorgovani“

VII. Susret pjevačkih zborova „Julcsika Tercsike“

U Erčinu je 18. svibnja 2024. Hrvatska samouprava Erčina organizirala proslavu obljetnice osnutka Zbora „Jorgovani“, a u tom povodu istoga dana organiziran je VII. Susret narodnosnih pjevačkih zborova „Julcsika Tercsike“. Brojnu publiku i sudionike pozdravila je predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Tímea Szili. Ona je svoj govor započela povijesnim osvrtom – govorila je o doseljavanju Hrvata Raca u Erčin 1629. godine i o izgradnji njihova novog doma i života. Do sredine 18. stoljeća u Erčinu su živjeli samo Hrvati. Njihove su mise bile redovite do 1985. godine. Klub erčinskih Raca osnovan je 1996. godine radi očuvanja narodne i sakralne tradicije rackih Hrvata u Erčinu.

Svi sudionici zajedno

Prvi je put hrvatska samouprava u Erčinu utemeljena 2006. godine i od tada je ona važan dio političkog, kulturnog i tradicijskog života grada Erčina i rackih Hrvata u Erčinu. Počeli su organizirati redovite plesničke koje su privlačile velik broj ljudi i bile iznimno popularne i posjećene. Uskoro je utemeljena i Plesna skupina „Zorica“, a 2013. godine i racki zbor „Jorgovani“. Nebrojene domaće i inozemne izvedbe i nastupi plesne skupine i pjevačkog zbora dokazuju kako je vrijedno raditi i djelovati na korist zajednice.

Godine 2023. godine racki Hrvati u Erčinu utemeljili su Udrugu za očuvanje tradicije „Jorgovani“ i Plesnu skupinu „Jabuka“ pod vodstvom Marka Szilija. Svi oni sudjelovali su složno u programu ovoga dana te svojim nastupom obradovali i svoje sugrađane i brojne goste.

Na VII. Susretu narodnosnih pjevačkih zborova „Julcsika Tercsike“ uz domaće i slavljenu (Zbor „Jorgovani“) nastupio je i Narodni zbor „Besnyói“, Zbor „Komšije“ iz Tukulje, Plesna skupina „Igraj kolo“ iz Andzabega, racki muški zbor iz Tukulje, Zbor „Hajtóka“ iz Tárnoka, Zbor „Ružice“ iz Kalače i mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja.

Okupljene i sudionike programa pozdravio je i gradonačelnik Tamás Szabó. Gradonačelnik Szabó nesebično pomaže i podupire sva nastojanja u čuvanju tradicije i kulture rackih Hrvata u Erčinu. I sam je više puta sudjelovao na njihovim tuzemnim i inozemnim nastupima.

Prvi Susret narodnosnih pjevačkih zborova „Julcsika Tercsike“ održan je 2015. go-

dine. Sam susret dobio je ime po poznatoj pjesmi o Erčinu.

Svi izvođači koji su nastupili izveli su kvalitetan program, što je potvrdilo glasnan pljesak oduševljene publike. Nakon programa slijedio je zajednički ručak uz glazbu i ples. Nije izostala ni rođendanska torta.

Kršul

Bogatstvo...

FOTO: FACEBOOK – BATYA ANNO

Tijelovo u Baćinu

PROMOCIJA KNJIGA SANJE VULIĆ

U multimedijskoj dvorani Croatica 24. svibnja upriličeno je predstavljanje knjiga sveučilišne profesorice Sanje Vulić iz Zagreba. Razgovor s autoricom moderirala je ravnateljica Neprofitnog poduzeća za informativnu, kulturnu i izdavačku djelatnost „Croatia” Timea Šakan-Škrilin.

Autorica Sanja Vulić pričala je o nastanku svojih knjiga *Blago rasutih – Jezik Hrvata u dijaspori* (I. i II. dio), o istraživačkom procesu u kojem je imala prilike susresti se i s nekim od posljednjih govornika hrvatskih dijalekata u dijaspori, o namjeri da svojim studentima pripremi knjigu u kojoj mogu naći sve na jednom mjestu... Bilo je riječi i o autoričinoj posljednjoj knjizi, *Neotuđeni u tuđini – Iz književnosti Hrvata u manjinskim zajednicama*, koja se ponajviše bavi upravo hrvatskim piscima iz Mađarske.

Hrvatska dijalektologinja i povjesničarka jezika s jezikoslovnog aspekta obradila je hrvatsku dijasporu u cjelini, suvremene hrvatske iseljenike i manjinske zajednice, što dosad još nitko nije učinio.

Sanja Vulić još tijekom studija počela se zanimati za teme o Hrvatima izvan Hrvatske zahvaljujući pokojnom profesoru Stjepanu Krpanu, koji je među prvima sustavno o tome pisao. Prva mogućnost da upozna neku manjinsku hrvatsku zajednicu pružila joj se 1988. godine, kad je papa Ivan Pavao II. posjetio Gradišće u Austriji, a Crkva iz Hrvatske organizirala je hodočašće za vjernike. Tad je profesorica Vulić radila kao mlađa asistentica na Zavodu za lingvistička istraživanja HAZU-a, a kako Akademija ima razmjene s austrijskom akademijom, odlučila je sljedeće godine ponovno doći u Gradišće, taj put kao istraživačica. Već je tad radila kao dijalektologinja te je smatrala da su gradišćanski govori, stari 500 godina, krajnje zanimljivi. Tako su počela njezina istraživanja najprije kod gradišćanskih Hrvata u Austriji. Nakon toga počela je istraživati Hrvate s druge strane granice, u Mađarskoj, zatim u Slovačkoj, Rumunjskoj, Vojvodini, poslije i u iseljeništvu. „Dijalektološka istraživanja živih govora Hrvata u Mađarskoj prvo su čime sam se bavila. Počela sam čitati hrvatske pisce manjinskih zajednica kao jezikoslovac, ali me to ponukalo da se počnem baviti samom analizom književnih djela i pisaca”, kazuje profesorica Vulić.

Predstavljanje u Croatici Sanja Vulić započela je knjigom *Blago rasutih II.* te objasnila: „Dijalektološke analize govora Hrvata u susjednim zemljama prvo su što sam u životu počela raditi. Dakle analize govora autohtonih hrvatskih zajednica koje još čuvaju neke govore najprije s dijalektološkoga aspekta, a zatim i jezik pisaca. Knjiga je sin-

Svi sudionici događanja

teza svih govora u dijaspori od Italije do Rumunjske na istoku pa do Boke kotorske na jugu, a sadrži i one govore kojih više nema, a ja sam uhvatila posljednje govornike. Spomenula sam Dalmatine, koji su već kad sam istraživala izumrli, u Segedinu i Sentandriji te u tri sela južno od Balatona.”

S knjigom u ruci

U mjestu Hajmaš blizu Dombovara profesorica Vulić uhvatila je posljednjeg govornika hajmaškog govora Josipa Kasonjića, koji je imao nepunih 80 godina. On je čuvao potpuni jezični sustav tog govora unatoč činjenici da 20 godina, od smrti svojega oca, nije aktivno govorio hrvatski jezik. Taj govor dolazi iz okolice Ogulina zbog jedne kasne ekonomske emigracije 1714./1715. godine. „Na postojanje te zajednice upozorio je Živko Mandić, koji je i mene inspirirao. Govor je temeljno ikavsko-ekavsko čakavski”, ističe profesorica Vulić.

Blago rasutih – Jezik Hrvata u dijaspori I. sastoji se od osam potpoglavlja, tj. nakon uvodnoga potpoglavlja o vremenu i razlozima iseljavanja razmatra se očuvanost hrvatskoga jezika u Australiji i Novom Zelandu, u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi, u pojedinim državama Južne Amerike (Čile,

Argentina, Brazil, Urugvaj, Venezuela, Kolumbija), u Južnoafričkoj Republici, Aziji (u Siriji) te u pojedinim europskim državama (Njemačka, Francuska, Belgija, Nizozemska, Austrija, Švicarska, Švedska, Norveška, Danska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Italija, Španjolska, Slovenija i Makedonija). O prvom dijelu knjige autorica kaže: „Za razliku od manjinskih jezičnih zajednica, koje su homogene, u iseljeništvu su te zajednice heterogene te se uglavnom ne mogu istraživati dijalektološki. U iseljeništvu sam istraživala kako čuvaju jezik općenito, kako su organizirali školstvo, imaju li pisce koji pišu na hrvatskom jeziku, imaju li svoje medije.”

Knjiga *Neotuđeni u tuđini* knjiga je o piscima iz manjinskih zajednica, ima 14 poglavlja, a više je od pola knjige baš o Hrvatima u Mađarskoj. Autorica Vulić priznaje da nikad ne bi čula za važnoga Mišu Jelića da o njemu nije pisao Živko Mandić. Zanimljivo je da je Šokac Grga Andrin 1899. na santovačkom dijalektu napisao *Vražje nedilo*, što znači da je on počeo pisati na dijalektu prije Matoša i Nazora, a o njegovu radu u Hrvatskoj se baš i ne zna puno. U knjizi ima riječi i o poznatom hrvatskom piscu iz Martinaca, a autorica ističe: „Iako se o Josipu Gujašu Džuretinu iz Martinaca dosta zna, zaintrigirala su me pisma koja je prije smrti, već bolestan, slao Milivoju Slavičeku. U pismima ga moli da u Hrvatskoj objavi njegove pjesme, što Slaviček odbija.”

U Hrvatskoj se više zna o iseljeničkoj književnosti nego o manjinskoj. U manjinskoj je malo romana i proze, više je pjesama, često na dijalektu – što suvremeni čitatelj ne preferira, pa je autorica Vulić ovom knjigom željela zainteresirati mlade za manjinsku književnosti.

Kršul

Konavljani u Gradišću

Pridvorje je malo naselje sa svega 230 stanovnika, ali i s velikim kulturno-umjetničkim društvom. Naselje je smješteno u središnjem dijelu općine Konavle, pod padinama planine Sniježnica, a ljepotu kraja i njegove stoljetne tradicije prenosi i mjesni KUD „Stjepan Radić“. KUD je krajem travnja gostovao u mađarskom i austrijskom Gradišću i gradu Beču. Jedan od poznatijih Pridvoraca bio je i svećenik Niko Kličan, koji je studirao teologiju u Zagrebu, doktorirao na Papinom sveučilištu Gregoriana u Rimu te u Beču nastavio svećeničko i profesorsko djelovanje te utemeljio ogranak Matice hrvatske čiji je dugogodišnji predsjednik bio sve do 2002.

Na izletu u Kisegu

Inicijativa turneje KUD-a u Mađarskoj i Austriji od 25. do 29. travnja potječe od zajedničkog prijatelja, pokojnog koreografa Nenada Breke, a u ostvarivanju zamišljenog i gostovanja u Mađarskoj pomogli su zajedno hrvatske samouprave Hrvatskog Židana, Unde, Plajgora i Kisega te Društvo Gradišćanskih Hrvatova u Ugarskoj. KUD „Stjepan Radić“ Pridvorje 27. travnja gostovao je u Hrvatskom Židanu pred brojnom publikom. U publici su bili i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatova u Ugarskoj Vince Hergović i njegov zamjenik Štefan Kolosar, načelnik Hrvatskog Židana i predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije Štefan Krizmanić i brojni drugi, reče nam voditeljica židanskog Doma kulture Mirjana Steiner. U bogatom kulturnom programu KUD je očarao publiku izvornim plesovima, sviranjem mandolina i klapskim pjevanjem.

Počeli su konavoskom zdravicom, tj. muškim solističkim pjevanjem u kojem sadržaj teksta ima glavnu riječ. Izvrstan je bio i mandolinski orkestar koji je izveo i Dubrovačku kontradancu. Za glazbu i pjevanje u KUD-u je zadužen član dubrovačkog Linda Rikard Kužnin, koji je uz Mateu Čanić i umjetnički voditelj KUD-a. Gosti su predstavili svoje djelovanje u 19 povezanih točaka programa. Nakon programa

i zajedničke večere slijedilo je druženje i pjevanje sve do zore uz domaće Židanske tamburaše.

Prije samog nastupa u Hrvatskom Židanu članovi KUD-a „Stjepan Radić“ ravno iz svojeg kraja stigli su u Undu, gdje ih je dočekaao Štefan Kolosar. U Undi su nazočili svetoj misi u crkvi sv. Martina koju su služili svećenici Štefan Dumović i dr. Antun Kolić, a domaćini su im osigurali i topli objed. Kao spomen na posjet Undi i Gradišću voditelj KUD-a „Veseli Gradišćanci“, predsjednik Hrvatske samouprave Đurško-mošonsko-šopronske županije i predsjednik Hrvatske samouprave Unde Štefan Kolosar poklonio je KUD-u „Stjepan Radić“ 150 godina staru nošnju iz srednjeg Gradišća.

Drugi dan gosti su bili na izletu u obližnjem Kisegu. Grad im je pokazao predsjednik Hrvatske samouprave Kisega Šandor Petković, a objed su imali u restoranu Teglaskert u Prisiki, gdje su ih domaćini srdačno dočekali i ugostili nakon razgledavanja Kisega. Trećega dana boravili su u Beču. Pred dvorcem Schönbrunn sjetili su se događaja iz 1908. godine. Naime, prije 116 godina Konavljani su došli u Beč proslaviti 60 godina vladanja cara Franja Josipa. Među 70 Konavljana bilo je i 20 mladića i djevojaka iz Pridvorja koji su balali pridvorsku poskočicu. Autentično svjedočanstvo (fotografiju) o putovanju u

Beč 1908. godine ostavila je Jane Glavinić, sestra Nikolaša Skvičala, a čuva se u arhivu Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Nastup su imali i na svetoj misi u bečkoj Župi Don Bosco, na čijem je čelu župnik don Ivica Stanković. Svetoj misi i programu nazočio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Beču Daniel Glunčić.

Branka Pavić Blažetin

KUD „STJEPAN RADIĆ“

Nastup u Hrvatskom Židanu

Kulturno-umjetničko društvo „Stjepan Radić“ osnovano je 1996. godine u Pridvorju. Pridvorje je jedno od sela na krajnjem jugu Hrvatske i nekoć, u doba Dubrovačke Republike, bilo je upravno središte cijelih Konavala. Tradicija folklornog stvaralaštva i djelovanja razvila se tijekom godina te se s koljena na koljeno prenijela sve do danas. Danas mlađe generacije nastavljaju njegovati kulturu i običaje svojih predaka. Bogatstvo pokreta i plesača i svirača na tradicijskom instrumentu lijerici vode nas u prošlost te se tako možemo poistovjetiti s nekadašnjim životom u Konavlima. Osim plesa i sviranja posebno mjesto zauzimaju i svatovski običaji. Riječi zdravice, karakteristične za ovo podneblje, prenose se na mlađe naraštaje te se tako razvila čitava tradicija govorenja zdravice. Sva životna mudrost, zahvala Bogu i želje za buduću život mladenaca izrečene izvornim konavoskim govorom dopiru do svakoga.

Narodnosni dan u lukoviškom vrtiću

U lukoviškom hrvatskom narodnosnom vrtiću 25. travnja održan je Narodnosni dan. Toga su dana gosti lukoviškim odgajateljima (pedagozima) i polaznicima bili djelatnici i polaznici hrvatske narodnosne skupine šeljinskog hrvatskog narodnosnog vrtića Tücsök te pedagozi i vrtićari hrvatskog narodnosnog vrtića iz Martinaca kao i učenici prvog razreda mjesne lukoviške škole sa svojom učiteljicom.

Mališani martinačkog vrtića

Organizatori su u goste pozvali i voditeljicu institucije Drávamenti Óvodák (Podravski vrtići) Eszter Kun Ungvári, stručnu voditeljicu te institucije Gézáné Cseresznyés, predsjednicu Hrvatske samouprave Lukovišča Ružu Bunjevac i zastupnike Hrvatske samouprave Lukovišča. Hrvatska samouprava Lukovišča pružila je i materijalnu potporu za održavanje Narodnosnog dana. U organizaciju aktivno su bili uključeni i roditelji polaznika vrtića. Pekli su ukusne kolače i pogačice, slane štapiće i druge delicije. Polaznici velike skupine sa svojim su odgajateljicama gostima pripremili limunadu od bazge.

Mališani šeljinskog vrtića

druženja nastavili slobodnim igrama i radionicama ruktvorina. Našim gostima odgajateljima iz šeljinskog i martinačkog vrtića predstavili smo naš vrtić i program rada. Ovaj dan bio je još jedna prilika za stručni i neformalni razgovor, ali i za upoznavanje i druženja kako nas odgajatelja tako i djece."

Posebno je zahvalila svim sudionicima Narodnosnog dana što su se odazvali pozivu, osobito kolegama odgajateljima

Mališani lukoviškog vrtića

Znatiteljna publika

U prijedodnevrim satima Narodnosnog dana, reče nam zadovoljna voditeljica lukoviškog vrtića Aliz Iberpaker, sve su se skupine spremile i prikaze svoj program na hrvatskom jeziku: pjesmice, recitacije, plesovi. Svoje umijeće pokazali su i jedni drugima i brojnim gostima programom koji se odvijao na prelijepoj vanjskoj terasi lukoviškog vrtića. Druženju je pogodovao

i topao i sunčan proljetni dan. I djelatnici lukoviškog vrtića predstavili su se sa svojim programom – uprizarili su bajku o drvosječi i vili. Njihova produkcija izazvala je buran pljesak djece i svih nazočnih.

Voditeljica lukoviškog vrtića Aliz Iberpaker izjavila je: „Pomogli smo djeci da se međusobno upoznaju i sprijatelje u zajedničkim igrama, a zatim smo program

na pripremi programa koji su djeca izvela. Izrazila je nadu kako će Narodnosni dan i program dana postati godišnja tradicija susreta ovih triju hrvatskih nacionalnih narodnosnih vrtića, koji su jako bliski, te kako će se i dalje stvarati prilike za izgradnju i produblivanje stručnih i prijateljskih odnosa.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

POSJET ŠKOLE IZ PETROVA SELA PRIJATELJSKOJ ŠKOLI U DONJOJ ZELINI

Učenici iz škole u Petrovu Selu posjetili su 22. i 23. travnja prijateljsku Osnovnu školu Ksavera Šandora Đalskog u Donjoj Zelini. „Ovu dugogodišnju suradnju rado smo nastavili i ove godine te ugostili ravnateljicu Anu Škrapić Timar, pet profesora i deset učenika šestih, sedmih i osmih razreda”, piše ravnatelj škole Matej Škaro na mrežnim stranicama njihove škole (www.os-ksdjalski-donjazelina.skole.hr).

U Donjoj Zelini

Suradnja dviju škola nije od jučer – počela je davne 1985. godine i traje bez prekida. Razmjena učenika i djelatnika te međusobni susreti odvijaju se na godišnjoj razini. To su prilike za druženje s vršnjacima, upoznavanje kulture i običaja drugih, susrete kolega nastavnika, razmjenu iskustava, ali i za predstavljanje škola i cijelog kraja u kojem se one nalaze – naselja, u našem slučaju regije gradišćanskih Hrvata u cjelini.

I ovaj su put učenike iz Mađarske u svoje domove prihvatili obitelji učenika koji pohađaju školu u Donjoj Zelini. Učenici su 22. travnja sudjelovali na radionici iz likovne kulture na kojoj su s profesorom Jasenom Dominovićem izrađivali slova glagoljične azbuke. Profesor Dominović naglasio im je važnost glagoljice kao povijesnog hrvatskog pisma te ju je slikovito ilustrirao primjerima.

Drugi dan, 23. travnja, učenici iz Mađarske sudjelovali su u izvanučioničkoj nastavi sa sedmim i osmim razredima. Sedmaši su posjetili Tehnički muzej u Zagrebu dok su osmaši bili u obilasku Varaždina te su posjetili i Muzej kukaca. Hladno i vjetrovito vrijeme nije ih spriječilo u ovim poučnim i zabavnim izletima.

Profesori iz Mađarske u pratnji ravnatelja Mateja Škare i logopedkinje Sanje Lanović posjetili su područne škole Osnovne škole Ksavera Šandora Đalskog u Nespešu i Gornjem Pisarjevu. Obišli su sve učionice i školsku dvoranu u Nespešu te iz prve ruke vidjeli kako funkcionira dnevni ritam rada u spomenutim područnim školama. Nakon toga obišli su Vrbovec te posjetili izletišta Mlađan u Vrbovečkoj Dubravi.

Posjet Tehničkom muzeju

Ovogodišnje je druženje zaključeno prigodnim ručkom u Osnovnoj školi Ksavera Šandora Đalskog u Donjoj Zelini, razmjenom poklona te dogovorom za odlazak delegacije iz Osnovne škole Ksavera Šandora Đalskog u Donjoj Zelini u Mađarsku u travnju 2025. godine kako bi se nastavila ova lijepa dugogodišnja prijateljska suradnja.

Pripremila: BPB

GORNJI ČETAR – Djelatnici Četarskog vrtića za polaznike vrtića u suradnji s njihovim roditeljima organizirali su zanimljiv program u povodu ovogodišnjeg Dana djeteta. Program pod nazivom „Pinka – tura priča” pozvao je ekipe na tri postaje na kojima su morali pronaći naslove bajki i priča. Uz to igrale su se i brojne igre vještina i druge igre za djecu, a na kraju su u mjesnom domu kulture uz izvrstan roštilj i sokove uživali svi zajedno nastavljajući s igrom i šalom. U povodom svjetskog Dana ptica i stabala učenici osnovne škole u Gornjem Četaru proveli su jedno prekrasno prijedupodne u prirodi. Oformljene skupine natjecale su se u brojnim igrama i zadacima uz pomoć svojih nastavnika i patronažne sestre.

Foto: Facebook – Felsőcsatár

S kacigom na glavi i sladoledom u ruci

SUSRET ZBOROVA „MARIJU POZDRAVLJAMO“

U organizaciji Hrvatske samouprave Velike Kaniže 12. svibnja u crkvi Pohođenja Blažene Djevice Marije održan je Susret hrvatskih zborova „Pozdravljamo Mariju“. Tradicionalnoj priredbi prethodila je hrvatska sveta misa koju su predvodili goričanski župnik Josip Drvoderić i župnik Ujudvara i Komara Zsolt Nikli. Nakon svete mise predsjednik Hrvatske samouprave Velike Kaniže Stjepan Prosenjak pozdravio je okupljene, zahvalio im na odazivu i posebno istaknuo štovanje Blažene Djevice Marije u krugu pomurskih Hrvata. Slijedio je nastup pjevačkih zborova i tamburaša koji su izveli marijanske pjesme. Nastupili su pjevački zborovi iz Pustare, Petribe, Serdahela, Sepetnika, Sumartona i Velike Kaniže te Tamburaški sastav „Pomurske žice“ iz Serdahela, Tamburaški sastav „Mužikaj“ iz Velike Kaniže i orguljaš Zsolt Trojko.

Među Hrvatima dugovječna je tradicija štovanja Blažene Djevice Marije, pa tako i među pomurskim Hrvatima. Vjernici Veliku Gospu najprije prepoznaju u poniznoj službenici koja je prihvatila Božji izazov i svoj život uskladila s Božjom riječju: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po Tvojim riječima!“ Pomurski vjernici često posjećuju marijanska svetišta pouzdajući se u njezin nebeski zagovor. Mnogobrojne su i pjesme koje su njoj posvećene, pa tako u Pomurju već godinama Hrvatska samouprava Velike Kaniže priređuje susret zborova u njezinu čast. Dobra je to prilika za uvježbavanje hrvatskih crkvenih pjesama, za hrvatsko misno slavlje i za jačanje pripadnosti istoj narodnosnoj odnosno vjerskoj zajednici. U svemu tome veliku pomoć pruža župnik Josip Drvoderić iz Goričana, koji već nekoliko godina služi hrvatske mise u Pomurju te pomaže na dvojezičnim vjerskim programima.

Svi zajedno pjevaju

Ulazak u crkvu

Predsjednik mjesne hrvatske samouprave Stjepan Prosenjak pozdravlja sudionike

„Što više govorimo materinskim jezikom, sve ćemo se bolje njime služiti, i više ga osjećamo u svome srcu i svojoj duši – i svoj identitet, pripadnost svom narodu, što i dalje njegujemo i u molitvi i u pjesmi i u

svakodnevnom govoru. Stariji možda malo više, a mladi možda malo manje, ali iz godine u godinu vidljiv je taj lijepi pomak što se tiče sudjelovanja mladih. Na taj način neće se izgubiti ta hrvatska riječ, ali sigurno ima i onih koji nisu toliko bliski s hrvatskim, ali su zavoljeli naš melos i na taj se način uključuju u te programe“, rekao je župnik Drvoderić te obećao da će i nadalje biti uz pomursku zajednicu i pomagati joj u tome

da jača svoj nacionalni identitet. Da je potrebna češća molitva na hrvatskome jeziku, slaže se i Ana Kovač iz Sumartona, koja kao članica KUD-a „Sumarton“ uvijek sudjeluje na hrvatskim priredbama, a rado sudjeluje i na hrvatskoj misi.

„Drago nam je kaj nam dojde župnik Drvoderić služiti hrvatske mise, ak već pot bomo se molili na hrvatskom, vek bole i bole se bodemo molili. Vek imamo nekaj za zafalite Bogorodici Mariji, ona nam pomore ak so neke falinge, da moramo oprostiti nekaj, da se molimo za familiju. Lepo je da se molimo i popevlemo skupa, zotoga smo jakši“, rekla je na lijepom kajkavskom Ana koja još s „pajdašicama“ govori hrvatski i veseli se svim hrvatskim programima.

Nakon hrvatske mise slijedio je usklađeni program pomurskih pjevačkih zborova. Predsjednik samouprave Stjepan Prosenjak unaprijed je poslao pjesme iz kojih su mogli birati kako bi svaki zbor ili tamburaški sastav izveo drugu pjesmu, a na kraju svi su zajedno otpjevali pjesmu „Ti si naš Bog i Spasitelj“. Župnik Drvoderić kaniškim je Hrvatima poklonio knjigu međimurskih popevaka kako bi i proširili svoj repertoar.

„Majstori“ gostovali u Santovu

Pečuško hrvatsko kazalište 14. svibnja gostovalo je u Santovu s predstavom za djecu „Majstori“. Gostovanje je organizirao Kulturni centar bačkih Hrvata u suradnji s Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom i učeničkim domom u Santovu te Hrvatskom samoupravom Santova. U velikoj dvorani mjesnog Kulturnog doma okupilo se osamdesetak santovačkih vrtičara i učenika nižih razreda koji su uživali u igri Dejana Fajfera i Gorana Smoljanovića. Priredba je ostvarena uz potporu Vlade Mađarske, odnosno Fonda „Gábor Bethlen“ (natječaj za kulturne sadržaje NKUL-KP-1-2024/2-000197), Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu.

S. B.

OTOK (Hina) – U Otoku je 10. svibnja otvoren 31. Festival glumca. Festival je trajao do 19. svibnja, a na njemu je odigrano ukupno 20 predstava iz kazališta iz cijele Hrvatske te predstave Hrvatskog kazališta iz Pečuha (Mađarska) i Hrvatskog narodnog kazališta iz Mostara (BiH). Hrvatsko kazalište Pečuh 15. svibnja u Hrvatskom domu u Vukovaru izvelo je koprodukcijску predstavu „U agoniji“, nastalu u suradnji s Kazalištem Virovitica i u režiji Darija Harjačeka.

Ovogodišnja izbornica festivala bila je glumica Ksenija Prohaska, koja je rekla kako je odabrala dvadeset najboljih predstava koje krasi visoka kvaliteta. Predsjednik Festivalskog vijeća Joško Ševo ocijenio je Festival glumca uspješnim. Draško Zidar bio je ovogodišnji glumac domaćin, a ocjenjivački sud festivala činili su Blanka Bart Hajoš, Vid Balog i Vladimir Andrić. Festival se održao u pet gradova Vukovarsko-srijemske županije: Vinkovcima, Županji, Vukovaru, Otoku i Iloku.

Na festivalu su dodijeljene i nagrade: Nagrada „Fabijan Šovagović“ najboljim glumicama i glumcima, Nagrada „Ivo Fici“ za najbolje ostvarenje mladom glumcu do 28 godina i Nagrada „Nada Subotić“ za najbolje ostvarenje mladoj glumici do 28 godina.

Ove godine Nagradu „Fabijan Šovagović“ za najbolju glumicu dobile su Bojana Gregorić Vejzović za ulogu majke u predstavi „Majka“ GDK-a Gavella i Irena Tereza Prpić za ulogu Laure Lenbach u predstavi „U agoniji“ Kazališta Virovitica i Hrvatskog kazališta Pečuh.

Nagradu „Fabijan Šovagović“ za najboljeg glumca dobili su Vedran Dakić za ulogu Duška Radića u predstavi „Plišana revolucija“ Kulturnog centra Osijek i Ivan Čačić za ulogu Josipa Matijevića u predstavi „Jom Kipur ili pomirenje“ HNK-a Osijek.

Nagradu „Nada Subotić“ za najbolje glumačko ostvarenje mlade glumice do 28 godina dobila je Mateja Tustanovski za ulogu Mile u predstavi „Plišana revolucija“, dok je Nagrada „Ivo Fici“ za najbolje glumačko ostvarenje mladog glumca do 28 godina pripala Dominiku Karauli za ulogu u predstavi „Stilske vježbe“ Kulturnog centra Osijek i Teatra igre Vinkovci.

Nagradu „Nevenka Filipović“ za najbolje glumačko ostvarenje u predstavi za djecu i mlade dobio je Jadran Grubišić za ulogu Miće u predstavi „Ero s onog svijeta“ Zagrebačkog kazališta lutaka.

Odlukom Festivalskog vijeća nagradu „Zvonimir Torjanac“ za svekoliki umjetnički i društveni doprinos kazališnoj umjetnosti na Festivalu glumca primila je izvršna producentica i tajnica Hrvatskog društva dramskih umjetnika Marija Filipović, dok je redateljica Dražena Ferencinu Festivalsko vijeće nagradilo Nagradom „Ivo Gregurević“ za izniman doprinos Festivalu glumca i glumačkom pozivu.

Nagrada „Vanja Drach“ za najbolju predstavu u cjelini ove godine pripala je predstavi „Zakon Zagore“ Gradskog kazališta mladih Split. Ta je predstava dobila i Nagradu hrvatskog glumišta.

BLAGDAN SVETOG IVANA NEPOMUKA

Sveti Ivan Nepomuk slavi se 16. svibnja, a posebice ga obilježavaju naselja koja se nalaze uz rijeke ili neke druge vode. Tako ga obilježava i grad Mohač, u kojem se taj dan obilježava brojnim programima na više gradskih lokacija. Uz crkveno obilježavanje blagdana sve se veća pozornost posvećuje i svjetovnim sadržajima koji privlače velik broj Mohačana i njihovih gostiju u grad na Dunavu. Izložbe, sajmovi rukotvorina, gastronomski susreti, glazbeni nastupi, vožnja čamcima s upaljenim svijećama Dunavom, brojni kulturni programi, plesačnice, vatromet... Kip svetog Ivana Nepomuka, tj. Trg sv. Mihálya na kojemu se taj kip nalazi i ove je godine bio mjesto susreta i blagoslova ribara i mornara čiji je zaštitnik sveti Ivan Nepomuk. U sklopu brojnih programa nastupio je i KUD „Zora“ te poznati sastav „Nox“.

DONJI VIDOVEC – Na Majčin dan, 12. svibnja, održana je 9. Međunarodna smotra dječjeg folklornog stvaralaštva „Majci na dar“ u Domu kulture u Donjem Vidovcu. Nastupili su i polaznici Dječjeg vrtića iz Serdahela, kojima je to bio prvi nastup u Hrvatskoj.

TUKULJA – U Tukulji je u sklopu Dana konja održano i natjecanje u kuhanju. Natjecali su se profesionalni kuhari, kuhari amateri, vješte domaćice koje su bile jamstvo za dobro jelo. Natjecala se 21 ekipa. Dobro i veselo društvo svih ekipa marno je prišlo poslu, a nije nedostajao ni „doping“ u obliku rakije, vina i piva. Ali najvažnije je bilo paziti na lonac i stanje u njemu. Ocjenjivački sud nije imao lak zadatak – ocijeniti sve te kuharske delicije. Ekipa Hrvatske samouprave Tukulje osvojila je prestižno treće mjesto. Održano je i natjecanje „Tražimo zemaljsku pogačicu“ na koje je 14 domaćica prijavilo svoje pogačice. Ocjenjivački sud najboljim je proglasio pogačice gospođe Andrije Krizanovicsa.

XVI. Hrvatski državni malonogometni kup u Pečuhu

Momčad Baranjske županije obranila naslov od prošle godine

U suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ u subotu 20. travnja u Pečuhu je priređen tradicionalni Hrvatski državni malonogometni kup. Na poziv organizatora i ove godine odazvalo se šest županijskih momčadi Hrvata u Mađarskoj. Prije početka ždrijebom su svrstane u dvije skupine, u skupinu A momčadi Šomođske, Željezne (Petrovo Selo) i Bačko-kiškunske županije (Bački Vatreli – Kulturni centar bačkih Hrvata), a u skupinu B momčadi Zalske, Baranjske i Peštanske županije (Budimpešta).

Na nogometnom igralištu u Hrvatskoj osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža“ u Pečuhu 16. hrvatski državni kup otvorio je predsjednik HDS-a Ivan Gugan, a otvorenju je nazočio i parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga. Uslijedili su susreti po skupinama na umjetnom travnjaku pečuške škole. Prve dvije momčadi po skupinama izborile su polufinale: momčad Željezne županije s uvjerljivih 5 : 1 nadigrala je ekipu Peštanske županije, a baranjska momčad u „finalu prije finala“ ekipu Podravine s 2 : 1. U susretu za 5. mjesto Zalska županija pobijedila je Bačko-kiškunsku s 2 : 1, a u susretu za 3. mjesto Šomođska županija pobijedila je Peštansku županiju s 2 : 0. Momčad Baranjske županije sa stopostotnim učinkom na turniru u finalu je s uvjerljivih 5 : 0 porazila Željeznu županiju obranivši tako naslov od prošle godine. U okviru svečanog proglašenja rezultata svim sudionicima dodijeljene su spomenice, medalje i lopte, a najboljim ekipama i pojedincima pehari i medalje koje su uručili predsjednik HDS-a Ivan Gugan, član Odbora za mladež i sport Zoltan Hajdu, te v. d. ravnatelja Kulturnog i sportskog centra „J. G. Džuretin“ Vesna Velin. Najbolji strijelac bio je ponovno Mišo Hideg (Baranja), za najboljeg igrača izabran je Marko Barić (Baranja), a najboljim vratarom proglašen je Valentin Garger (Željezna županija). Konačan poredak: 1. mjesto Baranjska županija, 2. Željezna županija (Petrovo Selo), 3. Šomođska županija, 4. Peštanska županija (Budimpešta), 5. Zalska županija i 6. Bačko-kiškunska županija. Hrvatski državni nogometni kup ostvaren je uz novčanu potporu Vlade Mađarske preko natječaja za kulturu Fonda „Gábor Bethlen“. S. B.

Pobjednička momčad, momčad Baranjske županije

Momčad Šomođske županije osvojila je drugo mjesto

Ekipa Bačko-kiškunske županije: Bački Vatreli – Kulturni centar bačkih Hrvata

Treće mjesto osvojila je momčad Željezne županije (Petrovo Selo)

Momčad Zalske županije bila je peta

Četvrto mjesto pripalo je momčadi iz Budimpešte

Nagrade, medalje i pehari